

GROZLJIVI GOST V ŠPORTU

Razmislek ob knjigi Grozljivi gost: nihilizem in mladi; avtor Umberto Galimberti, založba Modrijan (2009)

Mladi, 21-letni Nodar Kumaritašvili je podlegel pod težo in hitrostjo olimpijske industrije. Na najhitrejši progi na svetu (Vancouver 2010), za katero so mnogi opozarjali, da je prenevarna, je pustil svoje telo. Namesto uporniškega grafita, ki bi ga pričakovali od mladine, je na steber ob sankiški progi »nasprejal« svoje srce. Njegov duh pa bo še naprej služil olimpijskim idealom, so sklenili pristojni gospodarji športa.

Ni bilo dovolj, da se mladci spuščajo s hitrostjo 150 km na uro po ledu in smukaške mladenke po snegu v tankem kombinezonu, zdaj mu bodo v spomin postavili stezo v Gruziji, olimpijci v Vancouveru pa naj sledijo njegovim olimpijskim sanjam, je rekel Jacques Rogge, predsednik olimpijskega planeta. Perverzno do konca! Če to ni dovolj jasno sporočilo, da si gospodarji športa želijo športnikov, ki spijo in sanjajo, ne pa tistih, ki razmišljajo in opozarjajo, potem dvigujem roke od svoje športno-politične zavzetosti.

ln že poleti bodo gospodarji športa poslali mlade slovenske sanjače v Singapur na prve poletne olimpijske igre mladih (od 15 do 18 let). Bo kdo od varuhov otrokovih pravic spregovoril? Bo kdo ustavil to industrijo norosti, ki krade cvet mladosti? Olimpijski prodajalci sanj in upanja se v imenu univerzalnih vrednot miru

in medsebojnega spoštovanja kopajo v krvi polomljenih kosti in zavožene mladostne ustvarjalne energije.

Jih že vidim in slišim, kako spet krilijo z rokami, češ, diletant iz hoste spet svoje simptome iz otroštva usmerja proti nam. Ne, ne gre za to. Za vsebino gre, simptomi gor ali dol. Vsak otrok ima pravico do odprte prihodnosti, ki zajema tudi razvoj talenta, ki ga najde v sebi. Sprašujem se, mar ima športno telo v nekaterih športih res odprto prihodnost? Mar kolena in hrbtnice, ki pokajo pri petnajstih, dvajsetih, res ostanejo dostojno prožna do pričakovane starosti? Sprašujem se, koliko je v otrocih, ki trenirajo dvakrat na dan in tekmujejo vsak vikend, res iskreno njihovega in koliko vašega, našega, ki vodimo športne organizacije, ustvarjamo športno politiko in poganjamo športno in medijsko industrijo na tem področju.

Vse več otrok je predebelih in vse več najstnikov se umika iz športa, ugotavlja stroka. Nekateri vrhunski športniki spoznavajo, da pogosto sploh ne gre več za primerjanje veščin, temveč za iskanje najbolj predrznega med pogumnimi in najbolj pohlepne med grabežljivimi. Že sama logika prakse pove, da je na vrhu prostor le za enega. Torej se tudi ob moralno najbolj čistih motivih pragmatizem hoje proti vrhu vse prevečkrat izrodi v agresijo, prevlado, egoi-

zem in narcisizem (kar, mimogrede, v javnih občilih eden vodilnih športnih psihologov v Sloveniji označuje kot dober model osebnostnega profila vrhunskega športnika!?).

ln tu ga srečamo – grozljivi gost tiho ždi za vsakim tekmovalcem. Nihilizem se vselej prebudi, ko duh ne prenese več zgrešene materializacije svojih motivov. Nihilizem je znak prepada med tem, kar je, in med tem, kar bi moralo biti, da bi bilo dobro. Nihilizem je znak, da se duh odreka telesu, ker ga je izdalo, ne spregleda pa, da je že sam zavozil, ker ni prisluhnil svoji prvi naravi.

Tako kot so olimpijske sanje Nodarja Kumaritašvilija postale nočna mora olimpijskega gibanja, tako sanje naših staršev o rajju na Zemlji postajajo nočna mora naših otrok. Kot pravi Umberto Galimberti, živimo v času, ko se je prihodnost kot obljuba izjalovila in je pred nami prihodnost kot grožnja. Nihilizem ni samo znanilec zavračanja prevladujočih vrednot, temveč strahu pred prihodnostjo, če se bo tako nadaljevalo. ln iz tega lahko izpeljemo, da je nihilizem znak še nerazvitega duha, ki se ne zaveda svoje neomejenosti pri materializaciji sveta. Zato nihilisti niso in nikoli ne bodo uporniki, temveč samo nergači in ciniki, nesposobni prave družbene angažiranosti. Niso namreč sposobni videti, da je treba spremeniti pogled in spremembe materialnega

bodo nato sledile same po sebi. Strah pred prihodnostjo je popolnoma nepotreben. Strah naj nas bo samih sebe, če ne bomo jasno zavračali tistih, ki zlorablajo temeljne življenjske postulate in ustvarjajo izredne medčloveške razmere bodisi v delovni, lokalni ali globalni skupnosti.

Zato se morajo nihilisti otresti strahu, da bodo prepoznali – saj sami ne nosijo ustvarjalnega naboja –, kaj in kako je lahko drugače, ko se to pokaže. Pri zdravljenju nihilizma vedno pride prav budistična modrost, ki pravi, da je bolečina neizogibna, trpljenje ob tem pa sami izbiramo.

Nihilizem v športu je treba prepoznati kot znanilca nove dobe. Glasnega znanilca, saj nas nagovarja na eni strani skozi neaktivnost najbolj pristnih članov družbe – otrok, in na drugi strani skozi najbolj atraktiven bio potencial športa – vrhunške športnike.

Otroci, ki se ogibajo športu, niso nič krivi. Zakaj je tako, če je gibanje naravna potreba, naj se vprašajo pedagogi in tisti, ki poučujejo športne pedagoge in delajo šolsko športno politiko. Ti otroci samo čutijo, da to ni zanje, ne vedo pa, kaj je zanje, ker jim niti ni ponujena prava stvar. Šport ima več počel (tako naravnih kot kulturnih) in če bi športna pedagoška stroka pred leti malo več časa posvetila premisleku, kako prilagoditi šport otrokom, ne pa, kako hitro zgraditi čim več šolskih telovadnic, ki naj bodo po meri rokometnega igrišča, da jih bodo popoldan uporabljali še lokalni rokometni, nogometni, košarkarski in odbojkarški klubi, bi bila današnja športna vzgoja povsem drugačna in objekti veliko cenejši ter pogostejše umeščeni tudi pri vrtcih. Otroci se umikajo iz športa, ker jim ponujamo prevelike in pretrde žoge ter rezultat, izmerjen s štoparico

in metrom, namesto zgodbe z nasmehom. Starostnikom pa niti na pamet ne pade, da bi se podali v molilnice atletizma in telesnega fašizma.

Če smo do sedaj gledali okoli sebe in spoštovali avtoritete z raznimi znanstvenimi nazivi, funkcionsko in politično močjo ter slepo ponavljali tisto, kar so počeli uveljavljeni vrstniki, je zdaj čas za vpogled vase. Če je zahodna znanost v raziskovanju materialnega sveta prišla tako daleč, da z lahkoto razbije atom na kvarke, potem je čas, da se s premislekom obrnemo navznoter in razbijemo nekatere družbene predsodke in avtoritete tudi v športu. To ne bo nasilno razbijanje, to bo kvantni preskok, in kdor ne more slediti etosu novega sveta, se bo razgradil sam od sebe ali pa bo se po porušil vase v svoji samovšečnosti in samozadostnosti.

Kaj ima pri tem Galimberti in Grozljivi gost? Knjigo priporo-

čam vsakemu športnemu pedagogu, saj nastavlja ogledalo našemu delu in stroki. Po branju je čas za akcijo, te pa smo v športu vajeni, kajne? Prelepo je živeti, da bi se vdajali nihilizmu. Nalijmo temu grozljivemu gostu čistega vina. Napijmo se življenja! Strast in ne pritlehno klečeplazenje pred birokracijo in kurikulumi! Igrivost in sprejemajoča ljubezen in ne zaslepljena tekmovalnost in egoizem! Radostno uporništvu naj bo naše vodilo!

Milan Hosta

Spolint, Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj, diplomacijo in politiko športa
e-naslov: milan.hosta@ensico.si